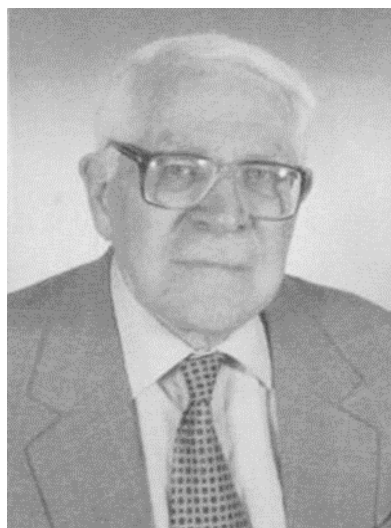

In Memoriam: Profesorul Virgil Gârbacea și moștenirea sa geografică

L-am cunoscut pe profesorul Virgil Gârbacea în toamna anului 1969 când, în calitate de *îndrumător de an cadru didactic*, a fost pentru generația mea cel mai apropiat sfătuitor și ghid prin labirintul nu totdeauna ușor de străbătut al studenției. De atunci și până în primăvara anului 2025, când am avut ultima convorbire telefonică, deci mai mult de cinci decenii și jumătate, am fost cu domnia sa într-un contact nemijlocit. Fapt care a adunat în sipetul amintirilor mele varii ipostaze ale manifestării personalității sale, o cunoaștere profundă a modului său de a fi și a acționa, de a percepe și înțelege știința geografică în devenirea sa continuă, de a imagina relațiile cu colegii săi și cu cei din preajmă etc.

Înainte de orice, încercând să anticipăm ceea ce timpul cu siguranță va face, adică de a selecta și permanentiza contribuțiile sale științifice, respectiv aportul adus la afirmarea geografiei clujene în special și românești în general, ne oprim asupra condiției sale de cercetător geograf, derulată și etalată timp de peste șapte decenii. Să nu uităm, Virgil Gârbacea și Grigore Posea au deschis, în anul 1953, seria de iluștri doctoranzi ai profesorului Tiberiu Morariu, din care vor face parte ulterior Valeria Velcea, Petre Gâstescu, Mihai Iancu, Lucian Badea, Alexandru Roșu, Ion Donisă, Ion Hârjoabă, Gheorghe Pop, Marcian Bleahu, etc., adică personalități geografice de referință din cele trei mari centre universitare ale țării: București, Iași și Cluj-Napoca. Teza sa de doctorat *Dealurile Bistriței. Studiu geomorfologic*, rămâne un model de introspecție morfologică în care interrelațiile factorilor geografici generează structuri și forme de relief cu totul aparte.

Profesor dr. Virgil-Achiles Gârbacea
Facultatea de Geografie,
Universitatea Babeș-Bolyai

A doua lucrare care, cu certitudine va rămâne ca reper obligatoriu pentru toți cei care vor detalia și aprofunda problematica alunecărilor de teren, este *Relieful de glimee* (2013), o operă de senectute creatoare ce nu-și găsește corespondent, ca poziționare temporală, în istoria geografiei naționale. Ea a fost răsplătită de altfel, în anul 2015, de Academia Română cu premiul „Simion Mehedinți”, certificându-i, încă o dată, valoarea.

De asemenea, nu pot lipsi dintr-un bilanț final al trudei sale de geograf studiile, elaborate individual sau în colaborare cu alți confrăți clujeni, între care Tiberiu Morariu, Ion Mac, Alexandru Savu sau Petru Tudoran, referitoare la terasele fluviale, procesele de versant, regionarea geomorfologică a unor unități de relief din Transilvania, evoluția rețelelor hidrografice etc.

A doua componentă a personalității sale care va rămâne vie cel puțin în memoria celor care l-au cunoscut, a miilor de studenți care i-au ascultat de-a lungul unei cariere universitare neîntrerupte prelegerile, dar și a colegilor clujeni sau din alte centre academice, este cea de dascăl, de profesor universitar. Beneficiind de o instrucție aleasă și o ancorare culturală temeinică în spiritul vremii, el s-a distins prin elocință, prin rigoarea și precizia formulărilor, prin decantarea judicioasă a informației astfel încât grăunțele aurifer al ideii, al esenței, să eclate din îmbrățișarea nisipului anodin al faptelor comune și banale. Prin ținuta vestimentară impecabilă, prin vocabularul de specialitate bogat și nuanțat, cu o coerență interioară a discursului didactic ireproșabilă, prezența sa în fața studenților era întotdeauna agreabilă și agreată.

Tot în plan didactic, Virgil Gârbacea a pus la dispoziția studenților săi materiale didactice de înalt nivel calitativ, cursul aferent Africii, în primul rând, fiind un model de abordare regională integrată fiind publicat cu mult înainte ca sintagma respectivă să devină intens vehiculată în lumea geografică. În mod similar, cursurile dedicate celorlalte continente, elaborate în colaborare cu colegii bucureșteni și ieșeni, se disting prin aceeași tentă de abordare ideatică.

Profesorul Gârbacea s-a implicat în mod activ, cu o discreție și eficiență savantă în toate problemele care au vizat Geografia clujeană începând din anii '70 ai secolului trecut și până la pensionarea sa în anul 2000. A făcut-o și atunci când mentorul său, Tiberiu Morariu, era pe nedrept contestat de detractorii lui, ținându-i partea, a făcut-o și atunci când Ion Mac desfășura campania de individualizare a Geografiei ca facultate separată de Biologie și Geologie, alăturându-i-se. Dar, mai ales, prin crearea, la inițiativa sa exclusivă, a Catedrei de Geografie Regională, devenită ulterior Departamentul de Geografie Regională și Planificare Teritorială. Un for instituțional geografic pe care l-a condus în primii ani ai ființării și care, prin ambianța creată și tinerii valoroși atrași a devenit ulterior un creuzet efervescent al întregii geografii clujene.

Pe lângă aportul său științific, didactic și instituțional, profesorul Virgil Gârbacea ne-a lăsat tuturor, geografi și negeografi deopotrivă, un model unic de proiecție asupra vieții care, fiind finită, trebuie trăită cu ardoare, chiar și la vârsta când majoritatea absolută dintre noi credem că ne-am încheiat socotelile cu destinul. Faptul că opera sa capitală și adjudecarea celui mai prestigios premiu academic acordat în țară le-a realizat la o vârstă înaintată, după pensionare, spune totul în acest sens.

Profesorul Virgil Gârbacea – un cercetător geograf inovativ și perseverent, un dascăl iscusit, un om al vremii sale.

Profesor universitar dr. Pompei COCEAN

*Facultatea de Geografie,
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, România*